

Juni 2024

Analyse: Elevfordelingsaftalen fordelte 351 elever i 2023 og har frem til nu kostet tæt på 250 mio. kr.

Siden et politisk flertal (på daværende tidspunkt bestående af Socialdemokratiet, DF, SF, RV, Enhedslisten, Alternativet og Kristendemokraterne) indgik aftalen om elevfordeling i 2021, har den kostet knap 250 mio. kr. Aftalens regler, herunder en ny central fordelingsalgoritme, blev anvendt første gang til at fordele ansøgere til de gymnasiale uddannelser stx, hhx, htx og toårig hf i 2023. Her kunne et mindre antal på knap 1.180 elever ikke få opfyldt nogle af deres prioriteter og måtte derfor fordeles til andre gymnasier, de ikke havde ønsket. Men kun 351 af de fordelte elever mødte op på det tildelte gymnasium på første skoledag. Det svarer til en udgift på over 700.000 kr. per vellykket fordelt elev, viser beregninger foretaget af Danske Gymnasier.

I alt indgik ca. 51.400 ansøgninger til en af de fire uddannelser stx, hhx, htx eller toårig hf i den centrale fordelingsalgoritme i 2023. De knap 1.180 elever, hvoraf kun 351 elever dukkede op første skoledag, svarer dermed til godt to pct. Tabel 1 viser, hvordan eleverne, der mødte op første skoledag, selv om de ikke fik opfyldt en af deres prioriteter, fordeler sig på de fire gymnasiale uddannelser.

Uddannelse	Prioritet ej opfyldt
Stx	281
Hhx	30
Htx	-
Hf	40
Total	351

Anm.: Der er taget udgangspunkt i de elever, der ikke har fået nogle af deres prioriteter, men som er påbegyndt deres uddannelse på den institution, de er blevet tildelt.

Kilde: Analyse af elevbevægelser mellem central fordeling og tilgang til de gymnasiale uddannelser, BUVM oktober 2023.

Den politiske aftale havde til formål at fordele flere elever til udkantsgymnasier og at mindske polariseringen på en række gymnasier i de større byer. For at indfri de to formål var det nødvendigt at fordele en større gruppe ansøgere til gymnasier, de som udgangspunkt ikke selv havde søgt - også selv om det ville betyde, at færre ansøgere fik opfyldt deres førsteprioritet. Politisk besluttede man, at den opgave skulle varetages af den nye centrale fordelingsalgoritme. Beregningerne fra Danske Gymnasier ser derfor nærmere på, hvor mange ansøgere, der reelt er blevet fordelt til gymnasier, de ikke selv har søgt, og som har valgt at møde op første skoledag.

Uddybning af økonomien bag aftalen

Fordi den nye elevfordelingsmodel ikke kunne træde i kraft fra dag ét, tog man politisk en beslutning om at iværksætte to midlertidige initiativer med det samme. Det ene var at afsætte 15 mio. kr. som dispensation til udkantsgymnasier, og det andet var at pålægge et midlertidigt stop for elevoptaget på centrale gymnasier med en høj andel af elever med ikke-vestlig herkomst og kompensere gymnasierne for de manglende taxameterindtægter svarende til 150 mio. kr. Dertil understøttede et mindre beløb, at man i overgangsperioden fortsat havde mulighed for at fastsætte lokale elevfordelingsregler (solnedgangsklausul). De samlede udgifter fremgår af tabel 2.

Siden den politiske aftale blev indgået i juni 2021, er der sket flere ændringer. DF, der fik med i aftalen midlertidigt at lukke for optag til udvalgte gymnasier, forlod aftalekredsen i maj 2022, og den nuværende regering, der siden november 2022 har bestået af Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne, opsigde elevfordelingsforliget og valgte at fjerne den del af aftalen, der skulle mindske polariseringen på gymnasierne i de større byer, kort efter den tiltrådte. Ændringerne har medvirket til, at et meget lille antal unge går på andre gymnasier, end det de selv har ønsket som 1. prioritet, og dermed at elevgrundlaget til udkantsgymnasier og polariserede gymnasier ikke har ændret sig. Ændringerne har dog ikke haft betydning for de udgifter, elevfordelingsaftalen fra juni 2021 har medført.

Tabel 2: Frem til nu har elevfordelingsaftalen kostet knap 250 mio. kr.

Mio. kr., 2021-PL	2021	2022	2023	2021-2023
1. Forlængelse af solnedgangsklausul	0,0	1,8	0,0	1,8
2. Systemunderstøttelse	10,0	28,2	23,3	61,5
3. Administration*	1,5	8,5	10,3	20,3
4. Læringskonsulenter**	0,0	0,0	0,0	0,0
Særtilskud til 0-optag skoler	150,0	0,0	0,0	150,0
Særtilskud til udkantsgymnasier	0,0	15,0	0,0	15,0
Total	161,5	53,5	33,6	248,6

Anm.: Der er taget udgangspunkt i den oprindelige aftale og justeret ift. lovforslaget om afskaffelse af forældreindkomst som kriterium. *Fra 2024 er der fratrukket 0,8 mio. kr. pr. år fra det oprindelige beløb. **Udgiften til læringskonsulenterne afskaffes permanent i forbindelse med den endelige elevfordelingsaftale.

Kilde: Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Alternativet og Kristendemokraterne om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser og Lov om ændring af lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. og lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse.

Udgifterne omfatter som beskrevet en række engangsudgifter, som indgår i beregningerne, fordi der er tale om udgifter forbundet med den politiske aftale om elevfordeling samlet set, og ikke kun udgifter til udvikling og understøttelse af den centrale algoritme, som elevfordelingsmodellen er bygget op omkring. Engangsudgifterne udgør samlet 166,8 mio. kr. På sigt bliver udgiften pr. fordelt elev dermed mindre. Den varige årlige udgift til administration og systemunderstøttelse forventes at være på ca. 22. mio. kr.

Hvis elevfordelingsaftalen forlænges i sin nuværende form

Hvis elevfordelingsaftalen får lov at løbe i sin nuværende form i et eller flere år frem vil beløbet pr. elev mindskes, givet de store engangsudgifter, jf. tabel 3.

Tabel 3: Frem til 2025 koster elevfordelingsaftalen over 300 mio. kr.						
Mio. kr., 2021-PL	2021	2022	2023	2024	2025	2021-2025
1. Forlængelse af solnedgangsklausul	0,0	1,8	0,0	0,0	0,0	1,8
2. Systemunderstøttelse	10,0	28,2	23,3	23,2	21,6	106,3
3. Administration*	1,5	8,5	10,3	5,7	4,6	30,6
4. Læringskonsulenter**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Særtilskud til 0-optag skoler	150,0	0,0	0,0	0,0	0,0	150,0
Særtilskud til udkantsgymnasier	0,0	15,0	0,0	0,0	0,0	15,0
Total	161,5	53,5	33,6	28,9	26,2	303,7

Anm.: Der er taget udgangspunkt i den oprindelige aftale og justeret ift. lovforslaget om afskaffelse af forældreindkomst som kriterium. *Fra 2024 er der fratrukket 0,8 mio. kr. pr. år fra det oprindelige beløb. **Udgiften til læringskonsulenterne afskaffes permanent i forbindelse med den endelige elevfordelingsaftale.

Kilde: Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Alternativet og Kristendemokraterne om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser og Lov om ændring af lov om institutioner for almen- og almen- og almen voksenuddannelse m.v. og lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse.

Hvis der til skoleårene 2024/25 og 2025/26 succesfuldt henvises det samme antal elever som i 23/24, vil udgiften pr. succesfuldt henvist elev for perioden 2021-2025 være ca. 288.000 kr., jf. tabel 4.

Tabel 4: Udgiften pr. henvist elev falder, jo flere elever der fordeles			
	Økonomisk skøn, Mio. kr., 2021-PL	Antal henviste elever***	Pris pr. henvist elev, Kr.
Perioden 2021-2023	248,6	351	707.818
Perioden 2021-2024	277,5	702	395.052
Perioden 2021-2025	303,7	1.054	288.233

Anm.: Der er taget udgangspunkt i det økonomiske skøn i tabel 3. ***Antallet af henviste elever er en beregnet størrelse baseret på resultatet af elevfordelingen i 2023, hvor der kan være afvigelser pga. afrundinger.